

EKSAMEN

Emnekode: SFB10613	Emnenavn: Budsjettering og driftsregnskap
Dato: 31. mai 2018	Eksamenstid: 4 timer
Hjelpemidler: Godkjent kalkulator	Faglærer: Kari Anne Fange
Om eksamensoppgaven og poengberegning: <p>Oppgavesettet består av 8 sider inklusiv denne forsiden, de siste 3 sidene er vedlagt formelark. Formelarkene er kun ment som eventuell hjelp; ingen av oppgavene skal føres inn på disse arkene.</p> <p>Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.</p> <p>Den første delen av eksamensoppgaven består av flervalgsspørsmål og teller 20 %. Du har fire svaralternativer a, b, c og d, hvorav ett av svaralternativene er riktig. Når du er sikker på ditt endelige svar, overfører du det til løsningsarket ved å markere tydelig hvilket alternativ du mener er riktig. Dette kan gjøres enten ved å skravere ruten eller sette et kryss i den aktuelle ruten.</p> <p>Den andre delen består av regneoppgaver og teller 80 %. Disse løses på vanlig eksamenspapir.</p> <p>NB! Dersom du mener at oppgaveteksten er ufullstendig, har feil eller mangler, tar du selv de forutsetninger du mener er nødvendige for å svare på spørsmålene.</p> <p>Husk å skrive kandidatnummeret ditt på svararket du leverer.</p> <p>Alle oppgavene skal besvares og teller som angitt ved sensureringen.</p>	
Sensurfrist: 21. juni 2018	
Karakterene er tilgjengelige for studenter på Studentweb www.hiof.no/studentweb	

Del 1 - Flervalgsspørsmål (teller 20 %):

Svar skrives på eget ark!

1.1 Følgende metode regnes ikke som en kostnadsestimeringsmetode:

- a) Minste kvadraters metode
- b) Høy-/lav-metoden
- c) Inkrementell budsjetteringsmetode
- d) Kontoklassifiseringsmetoden

1.2 Et eksempel på en sammensatt kostnad er

- a) Direkte lønn uten lønnsgarantier
- b) Kostnad for elektrisk strøm
- c) FoU-kostnader
- d) Markedsføringskostnader

1.3 Skandinavisk Skog AS har en underdekning (negativ dekningsdifferanse). Dette skyldes at:

- a) De virkelige indirekte kostnadene er mindre enn normalkostnadene
- b) De innkalkulerte indirekte kostnadene er mindre enn de virkelige indirekte kostnadene
- c) Normalsatsen som ble benyttet var for høy
- d) Det er innkalkulert for lave direkte kostnader i perioden

1.4 Når en virksomhet opererer i det relevante kapasitetsintervallet er kostnadene:

- a) Kostnadene er underproporsjonale
- b) Kostnadene er overproporsjonale
- c) Kostnadene er proporsjonale med aktivitetsendringen/volumet i intervallet
- d) Produksjonsvolumet og kostnadene er konstante

1.5 Ett av formålene ved bruken av kostnadsstandarder er:

- a) Enklere og mer stabile verddivurderinger av varer i arbeid og ferdigvarer, da beholdningsverdiene beregnes ved hjelp av standardkalkyler
- b) At kostnadskontrollen beregnes til de indirekte kostnadene
- c) At budsjettering blir overflødig
- d) Alle alternativene er korrekte

1.6 For et år har en bedrift oppnådd en total kapitalrentabilitet på 13 % og en resultatgrad på 10 %. Kapitalens omløpshastighet blir da:

- a) 1,3
- b) 0,13
- c) 2,1
- d) 0,77

1.7 Hvilket alternativ passer ikke som beskrivelse av innkjøp basert på JIT?

- a) Varene skal leveres i god tid før de skal benyttes
- b) Antall leverandører reduseres til noen få
- c) Kvalitetskontrollen kan reduseres til et minimum
- d) Betaling skjer samlet for alle leveranser gjennom en uke eller måned

1.8 Hvilken kostnad inkluderes normalt i produksjonskostnadene i et JIT-miljø med produksjonsceller?

- a) Direkte materialer
- b) Materialhåndtering
- c) Forsikringer
- d) Alle alternativene er riktig

1.9 Hvordan vil vi i en ABC-kalkyle tilknytningsmessig håndtere ledig timekapasitet?

- a) Som del av direkte lønn
- b) Som del av indirekte tilvirkningskostnader
- c) Som en del av solgte varers kostnad for perioden
- d) Som en del av salgs- og administrasjonskostnadene

1.10 Maskinering av en del til et produkt i ABC-kalkulasjon er et eksempel på en

- a) Enhetsbasert aktivitet
- b) Seriebasert aktivitet
- c) Produktbasert aktivitet
- d) Bedriftsnivåbasert aktivitet

Del 2 (teller 80 %):

Oppgave 1 (35 %)

Power Cables AS produserer utstyr for konsert- og festivalbransjen. Det er utarbeidet følgende standardkalkyle etter selvkostmetoden for produksjonen av 1 stk «HiFi-kabel»:

<i>Direkte tilvirkningskostnader</i>		
Direkte material	2 kg à 40 kr/kg	80
Direkte lønn	0,5 timer à 240 kr/time	120
<i>Indirekte tilvirkningskostnader</i>		
Faste	0,5 timer à 24 kr/time	12
Variable	0,5 timer à 18 kr/time	9
Tilvirkningskost = selvkost		221

Kalkylen er laget med utgangspunkt i en forventet/normal produksjon på 10 000 enheter pr. måned. Det budsjetteres med 120 000 kr i faste tilvirkningskostnader og 90 000 kr i variable tilvirkningskostnader i en normal måned. Aktivitetsmålet for tilvirkningskostnadene er arbeidstid.

For januar måned får du oppgitt følgende virkelige tall:

Virkelige tall:	
Ferdigproduserte varer	10 260 stk
Solgte varer	9 000 stk
Salgspris	220 kr/stk
Bedriften har ikke beholdinger av varer i arbeid	
Virkelig lønnskostnad (5 250 timer)	1 249 500 kr
Virkelig materialkostnad (22 000 kg)	718 000 kr
Virkelige faste tilvirkningskostnader	120 000 kr
Virkelige variable tilvirkningskostnader	101 000 kr

a) Vis hvordan tilleggssatsene for indirekte faste kostnader (24 kr/time) og for indirekte variable kostnader (18 kr/t) i standardkalkylen er beregnet.

b) Beregn standard tid T_s (i timer) og standard mengde M_s (i kg) for januar.

c) Sett opp **materialregnskapet** for januar. Kommenter kort avvikene.

d) Sett opp **standardkostregnskapet** for januar etter selvkostmetoden.

e) Vurder om produksjonsresultatet hadde blitt bedre eller dårligere dersom Power Cables AS i stedet hadde ført resultatet etter bidragsmetoden. Begrunn svaret. Du behøver ikke føre regnskapet etter bidragsmetoden og/eller regne ut en eventuell differanse når det gjelder resultatet.

Oppgave 2 (45 %)

Norsk Granskog AS trenger din hjelp til budsjettene sine. Bedriften har beregnet følgende balanseprognose per 31.01.2018:

Eiendeler		Gjeld og egenkapital	
Anleggsmidler	3 900 000	Aksjekapital	2 000 000
Varelager	1 750 000	Annen egenkapital	1 863 000
Kundefordringer	1 800 000	Pantelån i bank	2 040 000
Bankinnskudd	350 000	Leverandørgjeld	600 000
		Skyldig MVA	425 000
		Skyldig/ påløpt arbeidsgiveravgift	80 000
		Skyldige feriepenger	780 000
		Skyldige renter	12 000
SUM	7 800 000	SUM	7 800 000

Følgende budsjettforutsetninger for februar måned er gitt:

- 1 Salgsinntekter (uten MVA) på 1 350 000 vil skje jevnt over måneden. Det beregnes 25 % utgående MVA på alt salg. Kredittiden er 30 dager.
- 2 Varekostnaden utgjør 30 % av salgsinntektene. Det budsjetteres et varelager på 1 850 000 per 28.02.2018. På alt varekjøp er den inngående MVA 25 %. Kredittiden er 30 dager.
- 3 Lønnsutgiftene til utbetaling i februar er budsjettert til 380 000. Lønn betales samme måned som den påløper. Av lønnsutgiftene avsettes det 12 % til feriepenger. Både av lønn og feriepenger avsettes det 14,1 % arbeidsgiveravgift.
- 4 Det budsjetteres investeringer på 150 000 eksklusive MVA som vil skje helt i begynnelsen av måneden. Investeringen er MVA-pliktig og betales kontant. Alle anleggsmidler avskrives lineært over fem år. Anleggsmidlene hadde per 01.05.2016 en anskaffelsesverdi på 6 000 000. Budsjetter med månedlig avskrivning for både gamle og nye anleggsmidler.
- 5 Andre driftskostnader for februar budsjetteres til 302 000 eksklusive MVA. Alle driftskostnadene er MVA-pliktige.
- 6 Skyldig MVA for siste termin forrige år, på kr 300 000, skal betales 11.02.2018.
- 7 Renten på pantelånet utgjør 4 % per år. Renter og avdrag på lån betales i mars.
- 8 Se bort fra skatt.

Med utgangspunkt i balanseprognosen for januar øverst på siden og informasjonen i punktene ovenfor er ditt oppdrag å utarbeide følgende budsjetter for bedriften:

- a) Resultatbudsjett for **februar** 2018
- b) Likviditetsbudsjett for **februar** 2018
- c) Alle balansepostene per **28.02.2018**
- d) Forklar (kort – maks 3 setninger) hvorfor en investering vises forskjellig i likviditetsbudsjettet og resultatbudsjettet i en gitt periode.

Vedlegg – tabeller og formelark.

NB: Disse er kun til eventuell hjelp – besvarelsen din skal IKKE føres på disse.

Normalkostregnskap etter selvkostprinsippet											Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMALKOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr			
Salgsinntekter													
Direkte materialer													
Direkte lønn													
Avd:													
Direkte lønn													
Avd:													
Indirekte tilvirkningskostnader:													
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Tilvirkningskost i perioden													
Beholdningsendringer varer i arbeid													
Tilvirkningskost ferdige varer													
Beholdningsendringer ferdige varer													
Tilvirkningskost salg													
Indirekte kostnader salg/adm													
SELVKOST													
PRODUKTRESULTAT													
Sum dekningsdifferanser												←	
PRODUKSJONSRESULTAT													

Normalkostregnskap etter bidragsprinsippet											Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMAL- KOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr			
Salgsinntekter													
Direkte materialer													
Direkte lønn													
Indirekte variable tilvirkningskostnader:													
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Tilvirkningsmerkost i perioden													
Beholdningsendringer varer i arbeid													
Tilvirkningsmerkost ferdige varer													
Beholdningsendringer ferdige varer													
Tilvirkningsmerkost salg													
Indirekte variable salg/adm. kostnader													
SALGSMERKOST													
KALKULERT DEKNINGSBIDRAG													
Sum dekningsdifferanser												←	
VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG													
Faste kostnader:													AVVIK FK
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Avd:													
Avvik faste kostnader												←	
PRODUKSJONSRESULTAT													

Standardkostregnskap etter selvkostprinsippet										Periode:		
SALG	Produkt:			Produkt:			Produkt:			SUM HELE BEDRIFTEN		
	Antall	kr		Antall	kr		Antall	kr		kr	kr	
	Standard			Standard			Standard			Standard kostnad	Virkelige kostnader	Avvik Dir. kostnader
	Mengde	Sats	Kostnad	Mengde	Sats	Kostnad	Mengde	Sats	Kostnad			
Direkte materialer												
Direkte lønn Avd.: Tilvirkning 1												
Direkte lønn Avd.: Tilvirkning 2												
Indirekte tilvirkningskostnader:	Sum avvik direkte kostnader											
Avd.:												Dekningsdiff
Avd.:												
Avd.:												
Periodens tilvirkningskost												
Beholdningsendringer varer i arbeid												
Tilvirkningskost ferdigvarer												
Beholdningsendringer ferdigvarer												
Tilvirkningskost solgte varer												
Avd.:												
SELVKOST												
PRODUKTRESULTAT												
	Sum avvik direkte kostnader											
	Sum dekningsdifferanser											
	PRODUKSJONSRESULTAT											

Standardkostregnskap etter bidragsprinsippet										Periode:		
SALG	Produkt:			Produkt:			Produkt:			SUM HELE BEDRIFTEN		
	Antall	kr		Antall	kr		Antall	kr		kr	kr	
	Standard			Standard			Standard			Standard kostnad	Virkelige kostnader	Avvik Dir. kostnader
	Mengde	Sats	Kostnad	Mengde	Sats	Kostnad	Mengde	Sats	Kostnad			
Direkte materialer												
Direkte lønn Avd.:												
Direkte lønn Avd.:												
Indirekte variable tilvirkningskostnader:	Sum avvik direkte kostnader											
Avd.:												Dekningsdiff
Avd.:												
Avd.:												
Periodens tilvirkningsmerkost												
Beholdningsendringer varer i arbeid												
Tilvirkningsmerkost ferdigvarer												
Beholdningsendringer ferdigvarer												
Tilvirkningsmerkost solgte varer												
Indirekte variable kostnader salg/ adm.												
SALGSMERKOST												
KALKULERT DEKNINGSBIDRAG												
	Sum avvik direkte kostnader											
	Sum dekningsdifferanser											
	VIKRELIG DEKNINGSBIDRAG											
	Faste kostnader:											
	Avd.:											
	Avd.:											
	Avd.:											
	Avd.:											
	Sum budsjetta avvik faste kostn.											
	PRODUKSJONSRESULTAT											

Avvik/dekningsdifferanser:

Materialregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ps	Virkelige kostnader	Mengde-avvik	Prisavvik	Totalt avvik
PsMs (1)	PsMv (2)	PvMv (3)	1-2	2-3	1-3

Lønnsregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ls	Virkelige kostnader	Tidsavvik	Lønns-satsavvik	Totalt avvik
LsTs (1)	LsTv (2)	LvTv (3)	1-2	2-3	1-3

Likviditetsbudsjett på årsbasis:

Budsjettert driftsresultat (foreløpig)

- budsjetterte renter på eksisterende lån
- betalbar skatt som forfaller i budsjettåret
- + budsjetterte avskrivninger (og nedskrivninger)

= *Selvfinansieringsevnen*

- Utbytte som forfaller i budsjettåret
- Avdrag på eksisterende lån
- Budsjetterte anleggsinvesteringer
- Forventet økning i omsetningsavhengige omløpsmidler (i hovedsak kundefordringer og varelagre)
- + Forventet økning i omsetningsavhengig kortsiktig gjeld (i hovedsak leverandørgjeld, feriepenger og offentlig gjeld)

= *Likviditetsendringen*

Balansebudsjett på årsbasis:

Anleggsmidler	Egenkapital per 01.01 + <u>årets budsjetterte overskudd</u>
Omløpsmidler	= Egenkapital per 31.12 Langsiktig gjeld Kortsiktig gjeld
Sum eiendeler	Sum egenkapital og gjeld

Kandidatnummer: _____

Svarark flervalgsspørsmål:
SFB10613 Budsjettering og driftsregnskap

Eksamen 31. mai 2018

Rettledning for utfylling:

- Marker tydelig hvilket av alternativene du mener er riktig. Dette kan gjøres enten ved å skravere ruten eller sette et kryss i den aktuelle ruten.

Flervalg	Svaralternativ			
	Spørsmål #	a	b	c
1.1				
1.2				
1.3				
1.4				
1.5				
1.6				
1.7				
1.8				
1.9				
1.10				